

Vleermuizen in Noord-Brabantse bossen

In opdracht van Staatsbosbeheer heeft de Zoogdierverseniging in samenwerking met adviesbureau BILAN in 2008 een vleermuizenonderzoek uitgevoerd voor de bosgebieden Moretusbos, Mastbos en Ulvenhoutse voorbos. Bijzonder is het voorkomen van de Baardvleermuis (*Myotis mystacinus*) in het Ulvenhoutse Voorbos en het Mastbos (Trippelenberg). Het zijn de eerste bosgebieden in Noord-Brabant waar het voorkomen van de Baardvleermuis in de zomerperiode is aangetoond. Deze soort heeft nu een geschikt foerageergebied, een kraamverblijfplaats (Nederlands Hervormde Kerk in Ginneken) en een geschikte winterverblijfplaats (recent ingericht op landgoed Wolfselaar) op geringe onderlinge afstand van elkaar; dat is een unieke situatie die maakt dat de soort in dit gebied kan toenemen. De Franjestaart (*Myotis nattereri*) is in het Mastbos aangetroffen;

Baardvleermuis in Ulvenhoutse bos

(foto: Johannes Regelink)

en zomerwaarnemingen van deze soort waren er in Brabant nog maar weinig. De waarneming van een zwermend dier op Wolfslaar maakt het aannemelijk dat deze soort ook in het Ulvenhoutse Bos foerageert. In alle drie gebieden zijn verder de meer algemene Watervleermuis (*Myotis daubentonii*) en Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) aangetroffen en de regionaal wat minder algemene Gewone grootvleermuis (*Plecotus auritus*). Vooral het Mastbos, gelegen tussen het dal van De Mark en de Aa en Weerij is een ideaal leefgebied voor de Watervleermuis. Net als in het Mastbos werden er in het

Ulvenhoutse Bos geen paarplaatsen van Rosse vleermuizen (*Nyctalus noctula*) meer aangetroffen en die bossen lijken hun betekenis voor deze soort verloren te hebben. In het Moretusbos werd nog een kolonie van deze soort in een beuk gevonden.

Gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*) en Laatvliegers (*Eptesicus serotinus*) zijn in alle drie bosgebieden waargenomen. Het Ulvenhoutse bos en het Mastbos zijn het foerageergebied voor grote aantallen van deze soorten. Beide soorten verblijven vooral buiten het bos, maar zijn voor hun voedsel afhankelijk van het bos en de beekdalen. In de bebouwde kom van Breda bevinden zich waarschijnlijk veel paarplaatsen en ook winterslaapplaatsen van Gewone dwergvleermuizen en Laatvliegers – iets om nader te onderzoeken. Het verslag van het onderzoek bevat allerlei interessante details en geeft ook specifieke aanbevelingen voor vleermuisvriendelijk beheer.

Weidevogels in Súdwest-Fryslân

Het aantal broedende weidevogels in de natuurgebieden van Staatsbosbeheer in Súdwest-Fryslân bleef vorig jaar over het algemeen goed op peil laat boswachter Sjoerd Bakker weten; zie ook de tabel. De Grutto (*Limosa limosa*) en de Tureluur (*Tringa totanus*) handhaafden zich goed. De Gele kwikstaart (*Motacilla flava*) nam verder toe en de Kievit (*Vanellus vanellus*) eveneens, met 4%. De Scholekster (*Haematopus ostralegus*) is verder achteruit gegaan in overeenstemming met de landelijke trend. Van de 'Ijrk' of Veldleeuwerik (*Alauda arvensis*) was het aantal wat lager dan het piekaantal van 2007. Het aantal broedende Wulpen (*Numenius arquata*) is wat afgenomen. De Watersnip (*Gallinago gallinago*) was nog met 10 paar vertegenwoordigd. Van de Kempphaan 'hoants' (*Philomachus pugnax*) was er nog één broedgeval; 74 van de Slobeend (*Anas clypeata*), 15 van Zomertaling (*Anas querquedula*), 15 van de Kluut (*Recurvirostra avosetta*) en 8 van de Kwartel (*Coturnix coturnix*). Al deze tellingen hebben betrekking op ruim veertig weidegebieden die variëren in grootte van 10 tot 150 hectare en totaal bijna 1.800 hectare beslaan. Het beheer is hier vaak niet uitsluitend gericht op weidevogels. Er kan ook sprake zijn van een botanische doelstelling of een functie als pleisterplaats voor vogels. De Grutto lijkt het dit jaar helaas duidelijk slechter te doen.

Broedvogelparen	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08
Grutto	405	377	460	479	512	484	488
Kievit	384	318	466	410	416	486	506
Tureluur	163	131	160	153	145	174	177
Scholekster	121	115	108	105	125	86	73
Veldleeuwerik	130	124	127	139	139	162	148
Gele kwikstaart	123	89	89	88	87	122	131
Wulp	33	34	44	37	40	40	35

Zeearenden raken ingeburgerd

Zeearendjong in nest

(foto: Frank de Roder)

Dit is het vierde jaar dat Zeearendjongen (*Haliaeetus albicilla*) zijn geboren in de Oostvaardersplassen. Het jong dat op 14 mei 2009 is geringd, is een mannetje. De boswachter vond in het nest ook een niet uitgebroed ei; het wordt nader onderzocht door Alterra. Het nest is heel moeilijk toegankelijk dus het ringen is geen eenvoudige opdracht. De rechterpoot kreeg een oranje geverfde 'landsring', de linker een grijze met code AH43 af te lezen met goede verrekijkers. Een jong dat vorig jaar is geringd, is ondertussen al gezien op de slikken van Goeree-Overflakkee. De Zeearend die in november 2008 in Dronten tegen een windmolen vloog, was een ongeringd ca. een jaar oud vrouwelijk jong en dus geen in Flevoland geboren vogel. Vanaf 1970 werden in de Oostvaardersplassen Zeearenden gesignaleerd als wintergasten. In 2001 werden op vijf plaatsen in Nederland nog in mei of later zeearenden gezien (zie DLN 102:5, 2001; SBB-pagina). Het eerste jong dat in ons land in de Oostvaardersplassen in 2006 is uitgevlogen is niet geringd; het tweede in 2007 was een vrouwtje en het derde en vierde in 2008 vrouw en man. **Meer informatie:** www.staatsbosbeheer.nl en www.werkgroeproofvogels.nl.